Број 144. У Новом Саду у среду 2. јула 1903. Година XXXVIII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију, и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе.“

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Како је дошло до сукоба између саборског одбора и административног одбора архидијецезе?

I.

Сабор има да се обнавља сваке три године. Исто тако треба изнова и потпуно да се обнове и његови одбори. То важи неоспорно за саборски одбор, а логично је, да би према томе требало да важи и за Школски Савет и митрополитско-црквени савет, јер и они су излив сабора и воде корен од сабора.

Епархијска уредба је привремена, нико тада ни у сну снио није, да ће та „привремена“ уредба важити 32 године. Сабор је имао намеру, да дефинитивну уредбу донесе одмах идућег заседања Но старо неповерење и нерасположење према српском народу, које је од увек гајио Беч а — са изузетком Етвеша — скоро увек и Пешта, омели су и у томе српски народ и српски сабор. С тога уредба створена преко ноћ, скроз непотпуна и мањкава, дави нас још и сад и изазива трзавице у српском народу.

Divide et impera, позавади па владај, стварај раздор и трзавице, стварај па владај, то је одувек била девиза Беча. Осим уставног Етвеша, то је на жалост девиза — и ако потајна — и садање Пеште.

Нас су кривили да нећемо и не можемо да се уредимо, а они нам бацали кладе пред ноге и онемогућавали сваки успешан рад. Па још нам се прети:

Ако се ми не уредимо, да ће нас они уредити, јер у уређеној држави не може се трпети таки хаос, таке трзавице

Вук мути воду а јагњету прети, да ће га појести, јер је вода — мутна. Етичари се морају грохотом насмејати таком претвараштву. Но бедном српском народу није до смеја. Некада је он оплакивао своју горку судбину и уздисао, но данас се чује већ и глас незадовољства. На врховима бајонета — неда се мирно спавати.

Срећа државе и срећа народа не лежи у великој војсци и у јакој влади, него у задовољству народа

Време је, крајње је време, да се са народом не поступа као са освојеним робљем, него као слободним држављанима и слободним грађанима, а да се већ једном престане енергично владати, а почне савесно и очински управљати, јер и најбољи ланац пукне, када се претегне.

Наша је аутономија грађена од поштених и уставних људи, за поштене и уставне људе. На самовољне тиране и аутономне неваљалце сабор није помишљао — а требао је то

Мајски је дакле сабор закључио: да се епархијске скупштине не попуњују више, него да се потпуно обнављају; а да се сваке три године и епархијски одсеци — конзисторијални, административни и школски — изнова бирају. Закључак тај сматрао је саборски одбор као тумачење закона, које према томе ваља и круна да одобри, преко своје уставне владе. Зато га је тамо и послао. Јер закон тумачи онај, који га доноси, а то је сабор и круна.

Против ове одлуке саборске, уложио је уток патријарх Георгије, али га — по свом обичају — није уложио јавно у сабору, као председник његов, него накнадно и у потаји по разлазу сабора Ово је поступак кукавички, недостојан једног црквеног великодостојника, недостојан часног парламентарног председника и први камен спотицања.

Када је тај закључак саборски расправљан у саборском одбору, у епархијама је било право расуло. Саборски одбор је био тога уверења, да томе расулу треба одмах тражити лека, а нашао га је у томе, да се одмах нареди у свима епархијама избор епархијских скупштинара и избор нових епархијских одбора.

Патријарх ни овом приликом није саопштио саборском одбору, да је против те одлуке саборске уложио уток и пристао је на то — да се без обзира на његов уток — одмах распишу избори за епархијске скупштине.

Када је вршачки епископ споменуо, да је он пре годину дана раније спровео и избор епархијског одсека, те да би ваљда излишно било, да се бирачи поново потрзају у његовој епархији, тада је баш главом председник саборског одбора Георгије Бранковић ово рекао:

„Не може то тако бити. Ради **једнообразија** нека се избори спроведу у свима епархијама“ и саборски је одбор на тај његов предлог пристао и једногласно тако и закључио.

Макар да је патријарх — као председник саборског одбора — против тога саборског закључка уток уложио, он је ипак — не чекајући решење на тај „правни лек“ без сваког устезања — у име саборског одбора — а као председник саборског одбора — издао налог свима дијецезама и свима епархијским административним одборима, да имају неодложно наредити и спровести свуда изборе за епархијску скупштину.

Код владе угарске предлежао је уток патријархов и он је преко својих људи интригирао, да влада забрани наређене изборе за епархијску скупштину.

Но тадањи министар председник Сел, нехтеде му по вољи учинити и избори се обавише у свима епархијама са изузетком архидијецезе.

Јасно је дакле као сунце, да је председник саборског одбора, подвалио саборском одбору, у намери и нади, да ће министар Сел изборе забранити, а тиме саборски одбор обрукати.

Веома часна улога за природног председника највиших автономних власти и једног — угарског магната!

Епархијска управа горњо карловачке дијецезе извинила се — на позив саборског одбора — да због рђавих путева, гадног времена и оскудице згодног локала, не може пре пролећа сазвати изабрану епарх. скупштину. Све остале епархије обавиле су и избор нових епархијских одсека. Само архидијецеза није била још обавила ни избор епархијских скупштинара.

Када му је у саборском одбору то пребачено и када га је др. Михајловић због тога интерпелисао, он се испрсио и неуљудно га питао:

„Кога ви управо интерпелишете? Ја сам овде председник саборског одбора и као такав, незнам и неморам да знам,

ПОДЛИСТАК.

ШУМСКИ КРАЉ.

— *Прича.* —

Индијански шакал извуче се једном у сред ноћи из шуме, да у оближњем селу лови. Кад стиже у село, није се много премишљао, него одважно утрчи у двориште неке мале куће и поче тражити што за јело. Уједанпут опази у крају двориште грдну каду. Хо хо! — помисли — овде ће бити оно, што тражим. Одмах се узпужа на каду, да види шта је уловио. Али је зло прошао. Пао је у каду, која је била пуна плаве боје.

Више је пута покушавао да искочи напоље, али му је труд био узалудан. Увек је падао натраг, кад се хтео докопати ивице. Напослетку, кад виде, да се неможе избавити, призове у помоћ своје лукавство и одлучи, да победи газдину мудрост.

Други дан ујутру, газда са великим страхом, нађе шакала у кади. Шакал је имао толико памети да се није ни макнуо, него се учинио мртав. Изгледало је, да се удавио у плавој боји. Кад се газда уверио, даје мртав, дозове слуге и с њиховом помоћи извуче шакала из каде и однесе на ђубре на крај села.

Ово је и чекала лукава животиња. Када је остала сама, пажљиво погледа уоколо, затим у лудом трку полети у шуму, где јој већ неможе ништа бити. Шакалу беше прва брига да потражи поточић и угаси ужасну жеђ. Но јако се зачудио, када је у огледалу водином опазио своју слику. Постао је сасвим плав. Па то није ништа — мислио је — опраће се, па ће опет бити онај стари шакал. Но јако се преварио, јер му вода није спрала плаветнило са коже и он је остао чудо. У ствари је био врло чудна животиња. Та ко је још видео плавог шакалала?

— Ах, какав сам — викао је шакал уплашено. — Како ћу ововаки ићи међу животиње, исмејаће ме. Бићу погрда целе шуме.

У томе тренутку му дође да ушију ужасна рика. Погледа око себе и виде, где два шакала, као луди трче од извора према ђубрету. Ови су дошли на извор да пију, али кад су опазили чудну плаву жкивотињу, одмах су побегли.

Плавом шакалу у једдан мах дође у памет лукава мисао. Кад је овако страшан на први поглед, онда још може извући користи из своје несреће. Уплашиће и примораће на покорност остале шакале. Није дуго премишљао, него пође у шуму и за час се створи међу шакалима. Природно је,, да је његова појава, проузроковала велики страх међу њима. Плави шакал се сада још више охрабри па рече:

— Знате ли ко сам ја? Ја сам шумски краљ, од сада мени морате бити покорни, ако хоћете да останете у овој шуми.

Сироти шакали дрхћући се покоре чудној плавој животињи, која одмах поче уживати плодове своје моћи. Приморао је шакале, да њему доносе најлепше залогаје. Делио им је заповести и у опште се тако понашао, као прави краљ. Био је охол и немилостив, сироте животиње су доста морале трпети од његовога насиља.

Догоди се тако, да је неки стари шакал залутао у пећину лавовску. Доцкан је опазио опасност и већ се није могао спасти. Лав га ухвати. Кад овај виде да му нема спаса рече:

— Не браним, уби ме и тако ми је живот сама патња, од како сам постао слуга шумскога краља.

Силни лав га запита:

— О каквом ти краљу говориш? Јер богме сам краљ шуме ја.

Шакал му све исприповеда, нашто му рече лав:

— Волео бих видети ту животињу. Води ме к' њој, па ћемо онда видети, ко је од нас двоје краљ шумски.

Стари шакал се покори и одведе силног лава међу шакале. Плави шакал је баш благовао под неким дрветом, када се међу шакалима појави са грдним урлањем прави краљ шумски. Сви се шакали јако уплашише и нагоше у бег. Али се највећма уплаши плави шакал. Одмах остави добре залогаје и шакалским урликањем наже бегати.

шта се ради у административном одбору. А као председника административног одбора не можете ме овде питати, јер вам као такав, овде — у саборском одбору — нисам дужан одговора дати“

Какво тачно разликовање, какво красно објашњење!! Ту фину и тачну дефиницију о разноликости председника саборског и административног одбора добро смо уту били, прихватили и у своје време у пракси применили. Но о том ће бити говора већ мало доцније. Кад је патријарх увидео, да је даље очекивање помоћи у залудно, тада је тек своме мамелучком административном одбору милостиво дозволио, да нареди изборе за епархијску скупштину и избор је и — спровео.

Ненад.

† Венјамин Калаји.

Перо из орлова крила, као шипка на стрели, понајпре домаша орла. А Венјамин Калаји ако и није био баш перо из српских крила, био је из близине крила. Од српске матере, писац српске историје, као „пријатељ Срба“ дошао је у Босну и Херцеговину за вице краља. Ал разуме се, као шипка на стрели, која беше наперена против Србина и српског имена.

Није решио аграрно питање. Није стварао задовољство у народу. Није подигао културу. У томе погледу био је — опсенар.

Богатство и култура народа не мери се по томе: има ли у том народу врло богатих и врло учених људи. Кад се мерило метне на цео народ, на масу његову, онда се види — истина. Иначе су то потемкинова села. Калаји је створио у Босни само потемкинова села — у сваком правцу.

Оно, што је истакнуто и тамо где долази странац, тамо је подигао по нешто, нек бљешти, нека упада у очи. А шта је стојало за тим, беше грозно. Босна и Херцеговина су у својим дубинама разривене; народ оголео; све његово, што га је красило у старини, нападнуто и у највећој опасности . . .

А подигнуто је неколико красних зграда, подигнуто неколико страних насеобина које се помажу са урођеничким знојем. Културно оружје, којим је радио Калаји, зове се: „жандари и језуите“.

При „обнављању Босне“, покушао је да поруши чак и траг старих основа. Нарочито Српство и православље. Није хтео ни да чује о Србину. Него о Босанцима И измислио је неки „православни елеменат“. И „мусломански елеменат“. И неки „земаљски језик“, па напослетку и босански језик

Скршио је митрополита Косановића и створио епископат, који ће да почне борбу против свог народа и да омрази православље. И затворио је Босну и Херцеговину од сваке боље српске књиге, од сваког бољег српског листа.

Напослетку је дочекао опште незадовољство. Народ је почео да се сели, тужи, комеша. Напунио је тавнице, а босанско-херцеговачка управа изађе у свој Европи на врло ружан глас.

Калај је умр'о! Али не тек сад. У најновије време уверио се, да није постигао оно што је хтео. Увидио, да је Србин тврђи но што је мислио. И да потемкинова села, не могу вечито да засењавају очи. И он је у најновије време почео да попушта жице, дошао је до потпуног уверења да треба да промене систем. Управо да мора.

Телесна смрт његова сачувала га је од тога, да у најочигледнијој форми капитулира пред народом. . . То ми дубоко жалимо, а његовој души нека Бог опрости!

* * *

Венјамин пл. Калај родио се 1839. г. Стекавши код куће, већином од приватних учитеља, добро образовање, бавио се још и проучавањем источних језика, те је научио и турски, а знао је добро и српски. 1869 године постави га влада за генералног конзула у Београду. Ту се оженио са контесом Вилхелмином Бетлен. После неколико година, када је у Угарској наступила фузија, и дошао на владу Коломан Тиса, напусти он своје место у Београду, а пресели се у Будимпешту где је основао и уређивао лист „Келетнепе“ орган умерене Шењејеве конзервативне странке. Ту је са странком својом раскрстио, особито с разлога, што је он био јако заузет за босанску окупацију. Уређујући лист, средио је и историски материјал, који је покупио по Србији и издао је по том српску историју, пишући тада о народу српском лепо, истинито и симпатично Карактеристично је да је он сам забранио после ту српску историју за Босну. Одступивши од уредништва, пође он у Цариград и Малу Азију, да проучи на лицу места источне прилике. Том је приликом написао књигу о руским источним тежњама. По том постаде начелником у министарству спољних послова, те је ту био главни помагач Андрашијев у босанској политици. Са тог места послан је да заступа монархију у међународној комисији, која је имала да изради штатут за Источну Румелију. У јуну месецу 1882. године постављен је за управитеља Босне и Херцеговине, како се ту понео, и како је успео са својом управом, познато је. Ми смо се на то осврнули у чланку напред, а осврнућемо се још и други пут.

1888. године изабран је за редовног, а 1890. за почасног члана Мађарске Академије.

Побољевао је већ неколико месеци од бубрежне болести а умро је у Бечу, у понедељак око 1 сата по подне.

— Та ово је шакал! — рече лав старом шакалу.

— И ја сам га сада по урликању познао — рече стари шакал. Но тај је нас добро преварио. Сада је дабогме побегао и није смео да изађе теби, правом шумском краљу на мегдан.

Плави је шакал бегао као луд, и тек је изван шуме на некој равници застао. Два дана је лутао тамо-амо и напослетку одлучи да се врати у шуму. И крене се, али се на путу сретне са четом шакала, која се с грдном виком приближавала њему.

— Немојте ме дирати! — повиче им плави шакал. — Та и ја сам шакал, као и ви.

На то му остали шакали презирно одговоре:

— Сада си је ли и ти шакал? Али те сада ми не презнајемо за таквог. Ти си се одрекао твојих другова и ми се сада тебе одричемо. Плавог шакала не позвајемо. Ако кад год крочиш у шуму, одмах ћемо те растрћи

Плави шакал је морао отићи. Лутао је и гладан и жедан, док се после дугог времена није спрало плаветнило са длаке његове. Онда се опет поврати у шуму и тамо је мудро ћутао целога живота о свом некадањем краљевању.

Нови Сад. Превео: С. К—ћ.

Опструкција.

Будимпешта, 30. јуна.

Сутра у вече ће се коначно решити судбина опструкције. А кад се реши она, онда је решен и пад кабинета грофа Куена или таква борба којој се не може догледати краја.

Сви су изгледи, да ће сутра „непомирљиви“ остати стални и изјавити се за опструкцију. Барабашев пут у Велики Варад много је користио опструкцији.

Помирљиви кошутовци здружили су се тамо с владином странком, да приправе Барабашу пораз. Они су много рачунали на социјалисте јер су се социјалисте у Вел. Вараду изјасниле против Барабаша. Уз то је владина странка „задобила“ за себе румунске раднике из неке фабрике шпиритуса.

Они су требали да упадну на збор у гомили и под мађарском заставом, те да са виком: Живео Кошут! осујете Барабашев говор.

Канда је највећма помрсило рачуне кошутовцима и владиној странци, што су социјалисте из Будимпеште увериле су своје другове у Вел. Вараду, да је Барабаш говорио у сабору за опште право гласања.

Барабаша су његове присталице дочекале врло лепо. И по свему изгледа, да су били у већини Јер кад су радници из фабрике шпиритуса продрли на збор те са владиновцима викали живео Кошут! те хтели да осујете говор Барабашов, онда су Барабашове присталице и социјалисте разјурили их са збора и Барабаш је могао да заврши полагање рачуна и говор у корист опструкције Но пре но што се збор разишао, напала је полиција искупљене, те је дошло до туче, где је било много рањених. Полиција је чак и војску (пешаке и коњицу) звала у помоћ. Војска је пуцала напразно и ако је било рањених војника. Дан у Великом Варару свршио се дакле крвљу.

У данашњој саборској седници говорио је Барабаш о јучерањем дану.

Изнео је, како је владина странка унапред спремила, да растури збор. А полиција је помогла да незадовољници продру на збор. Полиција место да омогући полагање рачуна једном посланику, помогла је неред. Тим се огрешила о имунитет посланички. Хвали држање војничког заповедника, који је спречио још већу несрећу (Вичу: Не хвали га јер ће бити пензионован!) Тражи строгу истрагу.

Посланик Комјати помирљиви Кошутовац осуђује, што су букачи злоупотребили Кошутово име И што је ово морао да учини Комјати, јако је подигло Барабашеву струју Посланик Олај је износио, да под Селом није ни за четири и по године било толико незаконитости и насиља, колико за три недеље владавине грофа Куена. Гроф Куен је обећао да је већ наредио истрагу и биће све по правди.

У саборским ходницима је опструкција јако дикла главу, а Кошутова помирљива струја изгубила је земљишта. Сутра у вече биће ствар решена.

Писмо из Русије.

Петроград, 19. јуна.

Руске новине полако уступају, ал за сад само полако. „Herold“ доноси данас изјаву секретара краљевог, Јаше Ненадовића, сараднику италијанске „Tribune“, да Србија неће допустити европског мешања у догађаје Србије. Новине у главноме још траже „наказање убијица“, ал већ не пишу к'о пре, безобзирно „Заря“ брани „Аустрију“, да она није крива крвавој ноћи, а да је удовица пуковника Наумовића добила 20.000 франака, не од Аустрије, већ од мађедонских револуционара. Откуд те новости г. уредниче?

Мање сад пишу о Србији. Само „Свет“ у својој обичној тами не види никакве промене, осим, да је на место „доброг“ краља Александра, дошао други. „Новости“ бележе, да су све државе, осим Енглеске, признале новог краља. Даље прештампава писање Хардена у корист новог положаја из „Zukunft“ а. „Тај се писац, веле „Новости“, научио у Бизмарка презирати осећај састрадања“. А европски новинари као да су одвикли осећати страдања целог народа. „Бирживыя Вѣдомости“ описују рђаву нарав покојне краљице Драге. Недељни журнал „Гражданин“ данас не грди, бележи само неке „светле стране“ распореног краља. Сравњујући прећашње јавно мњење са садашњим, Српство може бити задовољно, и ако је остао стари утисак офарбан мржњом и клеветом.

Наредба краља Петра I. да се допусте све новине у Србију без цензурних препрека, подигли су га у очима руске интелигенције и оних, који читају новине веома јако. Ми смо слушали до сад у руском јавном мњењу, у друштву или на само све неке претераности. Убијцима без културе, не може се опростити, подкупљени су, али су се одликовали браћа Срби Није требало тако, веле и зашто се ругају мртвацима? Други опет: Јест, грозно је, али

дивно је сад чудо, како се није тајна дознала, и како је прошло без даљег метежа. Неки жале, што није република, већ опет краљ, неки нам стисне руку јако и из погледа и осмеја види се шта осећа, и тиме кажите вашим, рече нам један, да ми Руси не мислимо тако, као што наша штампа пише. Ако не сме казати оно што хоће нико је не може нагонити, да онако гадно пише. Један нам рече: Срби су најнапреднији народ међу Словенима у политичком погледу. —

Пореклом Србин из Далмације Лучић, а по глумачком имену „Далматов“ написао је леп и дугачак подлистак о српском позоришту, о глумцима српским и о српској драми. Далматов нам је давно говорио о својој намери зближити Словене последством уметности

Мисао је Далматова лепа, зближење у свима гранама уметности и науке може само користити. Овако се непрестано криво суди. Ево сад у овом српском догађају, како криво суде и они који нису затуцани. Српски устав треба превести на све језике и растурити га То ће више користити него шарање пера по артији.

У унутрашњој нашој политици овде ништа се не чује. Неки громовници веле кад би попустили мало, одма би хтели више. Сами осећају да се не може даље тако, а шта да раде никако не могу да се досете. А није тешко.

На истоку канда није баш тако све мирно и сигурно, има неких знакова, по којима се може судити, да је питање о Манџурији још отворено.

Текелин.

Политички преглед.

Угарска. „Für die türkischen Provinzen“ (за турске провинције). Чим је у будимпештански сабор стигла вест о смрти Калајевој, почели су посланици поговарати, да је сад најбоља прилика, да се отресу новог министра грофа Куена на тај начин, што би он требао да оде у Босну и Херцеговину као управитељ тих земаља Лепо они сад располажу само, шта ће рећи на то тамошњи народ! Он је једва дочекао да се реши сретне Калајеве управе, па да му се сад она замени са још „сретнијом“ грофа Хедерварског? У осталом њега није хтела више Хрватска и Славонија, неће га сад ни Угарска, а зар Босна и Херцеговина морају да га приме? То би збиља било оно напред истакнуто, да је он још само добар за турске провинције.

Аустрија. Цар је примио оставку чешког министра Резека и у дотичном ручном писму захвалио му се на његовом узорном службовању, придржавајући себи, да га опет употреби у служби. За сад се место чешког министра неће попуњавати.

Хрватска и Сливонија. У Бедњи, иванички котар, дошло је до сукоба између сељака и жандармерије. Жандари су пуцали неколико пута, и 4 сељака тешко, а 6 лако ранили.

Окршај код места Заума. Из Битоља се јавља: Нађено је закопано 30 пушака и прилична количина динамита. Тамо су пошла шесторица комита из Охрида, да пренесу те пушке и динамит. Полиција дозна за то, и тамо пође један одред царске војске, те тако дође до окршаја између комита и аскера. Када су комите ушле у цркву код места Заума, војска их опколи, а они се затворише у цркви Војска позва комите да се предаду. Они на то изнутра одговорише пуцњавом из пушака Бој отпоче у 9 сахати у вече. Пушкарање је дуго трајало. На обе стране било је мртвих. Од војске је погинуо један мулазим (потпоручник). Војска се докопала сакривених пушака и динамита.

Конзисторијална седница.

Редовна месечна седница конзисторије епархије бачке, била је 26 јунија о. г. у епископској резиденцији. Председавао је Њ. В. г. епископ а перо водио и реферисао конзисторијални бележник. Присутни: г. г. архимандрит Георгије Видицки, проте: Јован Борота, Љубомир Купусаревић, Милан Ћирић, парох Божидар Поповић и др. Витомир Лудајић.

У овој седници решено је преко 60 разних предмета, од којих као важније споменуће мо само ове:

Саборски одбор извештава, да је јереју Милану Зурковићу, које га је ова конзисторија због болести пензионовала, одредио годишњу милостињу од 800 К из јерархиског фонда — а не 1200 К, како је ова конзисторија тражила. У вези са овим, чита се допис сирочадског стола у Сомбору, у којем се јавља овој конзисторији, да Зорка Зурковић рођ. Николић попадија оболелог јереја Милана З. не врши тачно и савесно дужности куратора, на које је место оод сирочадског стола постављена, те моли сироочадски сто, да се плата и берива, која припадају јереју Зурковићу, не издају никоме свее донде, док се ово питање и спор са кураторрком не реши. — Решено: Извештај саборскког одбора узети на знање, но причекати са иизвршењем до евентуалног призива против пенизионовања М. Зурковића.

За привременог куратора Зурковића, поставља се протопрезвитер Љуб. Купусаревић. — Црквена општинна у Станишићу упућује се, да плату и друга берива, која припадају јереју М. Зурковићу, шаље сирочадском столу у Сомбору. Исто тако умолити и саборски одбор да тамо доставља и половину припомоћи, коју јерej Зурковић ужива из народних фондова, док се ова ствар коначно не реши. Сирочански сто известити о свему овоме с тим, да све што се односи на оболелог јереја Зурковића са протом Купусаревићем као куратором у споразуму свршава.

Патријарх, саопштавајући решење синодско о томе, да је катихизис архимандрита др. Летића као школска књига уведен у свима српским школама, иште о извршењу овом извештај. Отпис се узима на знање и извршиће се све што је потребно. — Патријарх иште све списе, који се односе на призив јереја Тимотија Димитријевића против избора пароха у Сомбору, да их подастре министарству. Решено је да се списи сви од конзисториалних изасланика, који су за истрагу одређени, изишту и патријарху пошљу.

Повишење из II. у I. плаћевни разред парохије Василија Теофановића у Чуругу, узето је на знање.

Г. Г. протопрезвитери: Јован Борота, Љ. Купусаревић и М. Папић, подносе извештај о испитима из веронауке у школама својег протопопијата. Извештаји узети су на знање, само код извештаја проте Папића, за пријаву његову, да неки комунални учитељи и учитељице, неће да воде децу у цркву и неће да их учепојању, решено, да се обрати на управни одбор жупанијски са молбом, да речене учитеље на дужност позове. А на притужбу проте Папића, да га неки свештеници и учитељи нису хтели да дочекају на испиту, решено је, да се исти свештеници на одговор и изјашњење позову,

Тужба проте Купусаревића, против сомборског ђакона Ђ. Павковића, — (што је потписао позив на сомборски збор у којем се у уводу већ вели »Манастирски калуђери и патријарх Георгије дођоше на ту несретну мисао...«, што је на томе збору делотворно утецао и радио, и т. д.) — уступљена је истом ђакону на изјашњење у року од 14 дана. Извештај и предлог проте Купусаревића као изасланика ове конзисторије, да се дозволи црквеној општини у Старом Сивцу, да може своје старо гробље продати, усвојен је.

На молбу Горњо Ковиљског пароха Светозара Гавриловића, да му се, због старости и слабости, постави лични помоћник, решено је да се упита и црквена општина Горњо-Ковиљска, да ли је пароху потребан помоћник. — На пријаву сантовачког парох. администратора, да је тамошњи римски свештеник његовог парохијана који се само једанпут пријавио, да жели иступити из православне вере, саранио без његова знања и дозволе, решено, умолити надлежног рим. епископа да овај забрани сантовачком римском плебаношу, да оваке врсте преступа чини.

На пријаву пароха чурушког г. В. Теофановића да је тамошњи римски свештеник крстио дете из мешовитог брака ма да су дотични родитељи пре склапања брака уговорно пристали, да сва деца њихова буду православне вере, решено је, да се ова пријава уступи фишкалу на мишлење.

Управитељ грађанске школе у Тителу јавља, да је испит из веронауке под председништвом тамошњег Србина учитеља одржан. Решено, упитати пароха Емила Степановог, како је свршио испите из веронауке, (и парох Емил Степанов спада међу оне свештенике који нису хтели да дочекају проту Папића на испиту.) Тужба против Коњовића пароха у Молу издата је истом пароху изјашњење.

Припуштени су избору на парох. помоћничко евент. парохијско место у Сивцу: Стеван Михалџић парох, Стеван Момировић, Димитрије Рајић, М. Павловић, ђакон Станиша Михајловић, и Д. Добројевић изучени богослов, а за изасланика конзисторијалног, који ће при избору бити, именован је прота Купусаревић.

Осим овога узета су на знање додељене државне припомоћи од министарства, неке молбе препоручене за државну припомоћ, решено неколико спорова, и неколико бракоразводних парница послате exoffo мтрополитском црквеном савету.

Нашли се.

Кад је стигао у Карловце познати брзојав грофа Куена, стигао је и чика из Будимпеште.

У трапезарији патријаршије здрави већ пету здравицу. И сад већ управо себи здрави. Он ће, вели, и даље радити као до сад. Он не преза ни од каква рада и жртве, он неће жалити ни трошка — и ако је сиромах човек — само да победи света и мученичка ствар патријарха Георгија.

Сви му кличу и одобравају, само се отац Георгије узврпољио на столици. Трошак, жртве и »сиротиња«, о којој је реч, долазе му као да осећа већ туђу руку у свом џепу.

И он се диже. Нешто му није добро. Не сећа се, да га је још кад-год болела глава као сад. Нека се друштво само и даље забавља, он мора да се одмори. И пред целим друштвом опрости се најсрдачније и најпријатељскије од пештанског чике. Ви скоро путујете. Нећемо се вишд видити. Збогом!

Но сад као да је заболела пештанског чику глава. Осећа се врло неугодно. Они око њега певају: »Сеј ден јего же сотворит Господ, да возрадујем сја и возвеселим сја вањ.« .А он је сад одједном тужан и замишљен.

Од једаред погледа на врата, кроз која је изашао отац Георгије па рече у себи: — Ако си ти прошао све школе, нисам баш ни ја познат у народу као муфла, коме могу лако убрисати уста.

И убриса уста па рече: Извините, ал пре но што отпутујем, морам говорити с Његовом Светости. Заборавио сам, да му споменем најважнију ствар.

Опрости се и изиде, а они који остадоше колико их је год било, погледаше значајно један у другог и — намигнуше. А један рече своме суседу: — Ала су мајстори, па обојица!

И за мало, па је стојао чика пред оцем Георгијем. У оца Георгија се отегло лице бар за два добра сантиметра. Ал није имао куд и морао га је примити.

— Ух, ух, страшно ми је рђаво! — јада се отац Георгије.

— А ја сам само хтео питати Вашу Светост, је ли потребно да идем у Нови Сад!

— Нашто?

— Та да упливишем мало на »Браник«. Може замерити што влади, што се онако умешала у наше ствари.

— Та остави ти њих на миру. То ће они и без тебе. Бога ми, ја сам те држао за паметнијег. Полит ће бајаги бранити автономију, а неће нападати радикале. Путуј ти само мирно, сретан ти пут!

Но чика не прима опружену руку, нити се миче с места.

— Па шта да кажем — Ваша Светост — онима?

— Којим онима?

— Па вашим поштоваоцима и обожаваоцима, који су се толико заузимали за вас. Јер право да кажем, нисам све оно могао баш ја сам учинити. Требало је ту трчкати и мољакати, информирати, агитирати, подваљивати... — Па шта да им кажем?

Разуме се да их поздравиш.

— Поздравим?! пита чика скоро оштро.

— Ах да заборавио сам. Однеси им свима мој архијерејски благослов.

— Ја сам православан и то добар православан Ваша Светост, али вам истину кажем, да чак и ја не бих знао шта да почнем Вашим архијерејским благословом. За њега ми неће дати ни карту до Пеште, а ја сам се истину Вам кажем истрошио. А шта ће тек онима архијерејски благослов Ваш, који су реформати, или Чивути.

— За Бога човече што си ме салетио!? Ја им тек реформатског и чивутског благослова не могу дати. Збогом!

Али се чика не миче, него пита:

— Па шта ће ти људи сад мени казати?

— А од куд ја могу знати шта ће ти казати?

— Ал знам ја! Неће ни један веровати, да ми Ви нисте ништа дали.

— Покажи им празне џепове па ће веровати. Напослетку баш могу ти дати и на писмено да ти нисам ништа дао.

— Јест, ал онда изволте читати, шта ће изаћи у пештанским листовима. Ја Вас уверавам Ваша Светост, да цео одбор кога је изабрао мајски сабор за прегледање рачуна, не зна ни изблизу све оно, што знају у пештанским редакцијама. Ја од њих учим.

— Та добро, добро човече! Али ти си ми увек говорио да су они моји пријатељи и поштоваоци и да ме за то помажу. Ваљда тек неће хтети опет новаца.

— А није него, мал нисам казао. Ја Вам искрено велим, да не смем у Пешту празних руку...

Ама страшно сам се истрошио! Ти не знаш шта ја...

— Па добро кажите тако! Кажите немате, истрошили сте се, па да купимо добровољне прилоге. Ако је дотле дошло, ја ћу и то... И радикали ће приложити...

— Ух моја глава, моја глава! јада се отац Георгије. Никад ме није тако болела.

За тим наступи кратак мир, па онда неки звук, звук, као кад шкљоцне кључ у брави.

Мало после је чика мумло, на степеницама. Та овај ће лакше дати богу душу, но што даје новац.

А отац Георгије јури по соби као рис, не боле га више глава, а само виче: Лопови! Лопови! Лопови!

Вести из места и са стране.

„Католичка пропаганда у Србији“.

Сад је и сувише изишло у „Београдским Новинама“ о католичкој пропаганди у Србији, те се већ може и мора проговорити. Има ту свега и свачега, чак и изјаве Луке Стефановића. Но ствар је сувише јасна, те ће се брзо расчистити. Не може се на она врата, на која је потегао Ћурчић.

Петров-дан, народни празник у Србији.

У Србији је прослављен Петров-дан, као рођен дан краља Петра I. Осим Београда, као престонице, који беше сав у свечану руху, нарочито се веселе одржало у Топчидеру. Овом приликом беше то веселе боље посећено, но то је веселе посетио и краљ. Јер око 4 сата по подне дошао беше у Топчидер и краљ Петар I., и чим се сишао с кола, одмах је ушао у народ, у масу, која му је урнебесно клицала. Краљ је потпуно био расположен и задовољан, те рече једном грађанину: Реците им нека се ухвате у коло, па нека играју, то мене више интересује, но да ми вичу: Живео! У то се ухвати чила младеж у шарено коло, а краљ је по томе, у пуном расположењу и ванредно задовољан обишао још и све просторије, а у 5 сахати се вратио у Београд бурним одушевљењем народа испраћен.

Мичинаји осуђен.

Јавили смо већ о будимпештанском поштанском кочијашу Михаилу Мичинају, који је почетком јуна ове године украо из поштанских кола своту од 98.000 К, ал је после десетак дана ухваћен, и нашла се у њега готово сва украдена свота. У понедељак одржана је пред будимпештанским казненим судом против Мичинаја казнена расправа, на којој је он све признао, на што је осуђен на четири године тешке тавнице.

Из Америке у Европу на чамцу.

Неки поморски капетан, Блакбурне, смера да пређе из Америке у Европу на чамцу дугом пет метери са јадром. И како се јавља из Њу-Јорка, он је тај свој пут већ предузео, кренувши се из Халифакса. Па послужили га срећа, да се у Атлантском океану не изгуби, то ће се искрцати на оба лама француским. Овај смели путник, већ је дваред предузимао дужа путовања на чамцима. Видеће се како ће му и овај, одиста стропотан пут, испасти за руком.

Громом побијени.

Будимпештанске новине јављају: Велико-бечкеречки поседник неки Никола Кочиш био је прошлих дана са својом снахом у Новоме Саду. Враћајући се кући, у Вел. Бечкерек, поведе собом и своја два унука, који су били у новосадској гимназији. На путу их ухвати силна бура и они се пожуре, да се склоне у оближње место. И скоро да умакну, али гром удари у кола и Кочиш са својом снахом остаде на месту мртав. Оба детета пак и кочијаш добише од паљевине грдне ране, али остадоше у животу.

Жалостан резултат испита школског.

Из Сепешхага се јавља, да је у тамошњој католичкој препарандији, овогодишњем учитељском оспособљењу, од 22 кандидата, који су припуштени учитељском испиту, само њих двоје оспособљено за учититеље, а двадесет је пало. Е, па дотле, па куда ћеш више!

Монструм.

„Косово“, које излази у Шапцу, пише: „На Иван-дан 24. о. м. имали смо прилике да видимо један монструм у правом смислу те речи. Једна сељанка из Богосавца беше довела свог сина на лечење, код једног нашега лекара. Каквог је раста и тежине њен син, моћи ће читаоци појмити кад кажемо: да је то човек од 34 године, а мати му, која је стара и слабуњава жена, завије га у пољавак, па га носа на руци као мало дете“.

Женска чета у битољском вилајету.

Позната, одважна женскиња Костадина Настева никако не мирује. Држало се да је нема више, али сад се зна, да је била прикривена у манастиру Каневу близу Охрида. Шта више, тврди се да је образовала женску чету, која броји 14 женских бораца.

Господарске вересијске удруге у Хрватској и Славонији.

Концем године 1902. било је у подручју краљевина Хрватске и Славоније господарских вересијских удруга, устројених на темељу законског чланка XXIII. од године 1898., укупно 239, односно за 59 више него у години 1901. По броју било је најзише удруга у жупанији вировитичкој, наиме 54, затим долази жупанија загребачка са 47, беловарско-крижевачка са 42, сремска са 33, вараждинска са 26, пожешка са 25, модрушко-речка са 7, а личко-крбавска са 5 удруга. Све ове удруге протезале су своје деловање на 1185 општина. Свеукупни број чланова износи 35.192, број пословних делова 90.686 у вредности од 2,728.357, од које је до конца године 1902. било фактично уплаћено 657.913 круна. Штедни улошци код свих удруга износили су укупно 109.332 круна, а причувне закладе 27.292 круне.

За присподобу навешћемо овде и коначне податке о удругама, које су на истој подлози устројене у Угарској, и то према стању концем године 1902. Укупно беше тамо 1511 удруга са 317.854 члана и 617.922 пословна дела у вредности од 30,527.763 круне, од које фактично беше уплаћено 14,050.495 круна. Штедни су улошци износили 14,877 332 круне, а причувне закладе 1,641.242 круне. — Те „удруге“ су устук нашим земљорадничким задругама, па треба да се види, како напредују.

Смрт од сунчане жеге.

Пре 5 дана била је у источним и средњим државама северне Америке најјача врућина ове године. Од те врућине погинуло је 14 особа. Сутра дан било је опет такве жеге, да је умрло 30 особа, а 100 је тешко оболело. У Њујорку силан свет ноћива по сокацима и јавним баштама, јер не могу да издрже у кућама.

Друговима и ученицима;

који нас приликом наше тридесетогодишње прославе у Сомбору телеграфски поздравише, нека је овим искрена наша благодарност! И име другова: Стева Јаношевић с. р., Милан Петровић с. р., Срдан Увалић с. р., Тоша Петаковић с. р. Сима Моцић с. р.

Брзојави „Застави.“

Стигли 1. јула

Догађаји у Вел. Варадину.

Будимпешта. Јуче је непомирљиви члан крајње левице, Барабаш држао пред својим бирачима у Вел. Вараду свој говор. Сва варош беше на ногама. Још пре но што је Барабаш дошао држали су његови противници збор, осудише опструкцију као штетну и изразише му неповерење. На великом збору, по подне, дођоше све странке. Присталице Кошутове који су против опструкције, прекидали су Барабаша са узвицима: Живео Кошут! Барабаш је на великој пијаци због ларме морао прекинути говор и оде са својим присталицама пред хотел: „Црни Орао“. Али су и остали са збора пошли за њима. Кад су и ту сметали, присталице Барабаша нападоше их штаповима и камењем, те их отераше. За тим је Барабаш свршио свој говор у корист опструкције. У вече је дошло до судара између социјалиста и присталица Барабаша с једне стране, и између Кошутоваца и владиноваца с друге стране. (Према овоме су социјалисте у последњем часу стале уз Барабаша. Сигурно на наговарање социјалиста из престолнице. Пр. ур. „Заставе“.) Велики капетан позвао је војску у помоћ, која је са кундацима разјуривала гомилу. Многе су особе рањене. На то је неко пуцао на војску. Заповедник војске наредио је да војска двапут пуца на празно, на што се гомила разишла.

Кандидација грофа Куена.

Будимпешта. Јуче је била депутација из Темишвара и понудила је министру председнику грофу Куену мандат посланички за варош Темишвар. Министар председник је примио мандат и обећао да ће се старати за развитак Темишвара.

Калајев привремени наследник

Беч Гроф Голуховски заступаће привремено место, које је упражњено смрћу Калајевом.

Смрт Калајева.

Будимпешта. Калај је боловао од болести у бешици и бубрезима. До последњег тренутка беше при свести и на неколико сати пре смрти је потписао нека акта.

Папина болест.

Рим. Папино здравље јуче непромењено у главноме, али се осећао лакше.

Рим. Стање папиног здравља се погоршава. Лекари су без наде. Надимање руку и ногу напредује. Очекују сваки час смрт.

Трговина.

НОВИ САД, 1. јула 1903. године Пшеница прве каквоће нова 7 фор. ——— н. Пшеница средња 6 ф 80—90 н. Пшеница лакша роба 6 ф. 50—70 н. Наполица — ф. н. Јечам 4 80—90 н. Зоб 5·10—20 ф. —— н. Кукуруз у зрну 6 ф. 10—— — н. у зрну нови — ф. ——— у клипу — ф. ——— н.

Маст 72 фор. Сланина сува 72 фор. дебела паљена 72 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	42—43 нов.	живе мере
„ средњи . .	40—41 нов.	
„ лаки . .	38—39 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	30—32 нов. по клгр.	
Јагњци	7—14 по пару фор.	
Овци .	——— по пару фор.	

*

Стање воде под Новим Садом.

30. јуна било је	2·02 мет.
1. јула било је	2·24 мет.

КУЋА

за издавање под кирију, евентуално на продају.

У кући налази се дућан са станом, лежи на најлепшем месту у Тителу на пијци.

Упитати се тога ради у администрацији „Заставе“. 486 1—3

МИСАО.

Новела **Леонида Андрејева.**

(Наставак)

И ја сам уживао у својој замисли. Невина у својој лепоти, подала ми се страшћу љубавника, служила ме је као роб, а помагала ме је као пријатељ. Немојте мислити, да су сви они дани, које сам провео код куће између четир зида, прошли у размишљању о мом плану. Не, у њему је било већ све јасно и смишљено. Размишљао сам о свему. Изгледало ми је, као да се ја и моја замисао сиграмо са животом, и као да лебдимо високо над њим. Осим тога решио сам у тим данима два врло занимљива задатка у шаху, са којима сам се већ дуго безуспешно мучио. Знате да сам пре три године учествовао у међународној утакмици на шаху и однео другу победу. Да нисам непријатељ сваког јавног истицања и да сам суделовао у утакмицама, морао би ми Ласкер уступити своју уобичајену победу.

Од оног тренутка, кад је Алексеј свој живот предао у моје руке, поступао сам према њему са нарочитом одношћу Било ми је пријатно да помишљам, како живи, пије, једе и радује се томе, а све је за то што му ја дозвољавам. Осећај, сличан оном осећају оца према сину. Што ме је узнемиривало, то је било његово здравље. У првој својој болести био је лудо лакомислен, опирао се, да носи вунену кошуљу, а и по најопаснијем, влажном времену, ишао је без топле обуће. Она ме је посећивала и причала, да је Алексеј потпуно здрав и да добро спава, што се код њега ретко догађало. Радосно сам је замолио, да Алексеју преда једну књигу, ретку књигу, до које сам случајно дошао и за којом је Алексеј одавно тежио. Можда је био овај мој поклон са гледишта мог плана погрешан — можда се у њему назире нека намерна препреденост, али ја сам хтео тако радо да Алексеју учиним једну радост, да сам закључио био мало и да рискирам. Презирао сам ту околност, да ће мој поклон погледом на касније извршено дело послужити као некакав разлог подозрења.

Према Татјани Николајевној био сам овом приликом врло љубезан и услужан, и учинио сам на њу добар утисак. Ни она, ни Алексеј, нису присуствовали ни једном мом нападу, и било им је тешко, управо немогуће, да верују у моје лудило.

„Дођите к нами“, молила је Татјана Николајевна, кад смо се праштали.

„Не смем“, рекох смејући се, „лечник ми је забранио“.

„Ах, каква бесмислица. К нами смете већ доћи, та то је као да сте код куће, а Аљоши је дуго време без вас“.

Обећао сам јој, и никад једно обећање није тако савесно испуњено. Не изгледа ли, да Алексеј није био само од мене на смрт осуђен, већ и од неког другог? А у збиљи нема „другог“. И све је просто и природно.

Тешки метални чирак стајао је на своме месту, кад сам 11. децембра у 5 часова пред вече, ступио у собу Алексејеву. Ово време, пред ручак — јер ручају у 7 часова пред вече, провађали су Татјана Николајевна и Алексеј одмарајући се. Моме доласку врло су се обрадовали.

„Хвала на књизи, пријатељу“, рече Алексеј тресући ми руку, хтео сам сам к теби да дођем, али Тања рече, да си се потпуно опоравио. Идемо данас у позориште, хоћеш ли с нами?“

Распрео се разговор. Тог дана закључио сам да се не претварам. И баш у томе, да се не претварам, огледала се финоћа претварања. Разговарао сам много и занимљиво. Кад би поштоваоци Савелова дара само знали, колико су његових најбољих мисли ускрсле и израђене у глави непознатог др. Керменцева.

Говорио сам јасно и оштро и у сликама; уједном сам погледао на казаљке и мислио, кад буду стале на 6, постаћу убица. И причао сам нешто шаљиво, а они су се смејали, док сам се ја трудио да задржим у памети осећај човека, који још није убица, али који ће ускоро убицом постати. Сад сам разумевао сасвим стварно, а не у преставама живот Алексејев: куцање његовог срца, крвоток у његовим слепим очима, нечујну вибрацију његовог мозга, разумео сам, како ће се тај процес прекинути, како ће срце престати да гони крв, и како ће мозак стати.

И при којој замисли ће стати?

Никад се бистрина моје свести није попела до такове висине и снаге, никад није био тако пун расположај онога „ја“, које је тако многоструко, па ипак у склопу ради. Као Бог — не гледајући — видео сам, неслушајући — чуо сам, не мислећи — упознао сам.

Остало је још 7 минута, кад се Алексеј лено дигао са миндерлука, покренуо и напоље изашао.

„Одмах ћу се вратити“, рече у пролазу

Нисам хтео да погледам у Татјану Николајевну, приступио сам прозорима и разгрнуо сам завесе. И ако се нисам освртао, осећао сам, где Татјана Николајевна журним кораком по соби дође до мене и стаде уза ме. Чуо сам њен дах и знао сам да не гледи кроз прозор већ у мене. Ћутао сам.

(Наставиће се.)

Позив на претплату.

Са 1. јулом 1903. ступа „Застава“ у грећу **овогодишњу четврт**, која излази на 6 страна, **6 пута недељно,** а то је сваки дан осим понедељника и дана после празника.

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народа и радикалне странке. На сваки начин имаћемо пред очима народне интересе. У послу око издавања овога листа могу нам помоћи пријатељи странке и „Заставе“, ако се постарају да њихова сарадња буде још обилатија и да нам стеку нове претплатнике.

Обраћамо нарочиту пажњу на „Заставине“ бројеве од петка, који такође на 6 страна излазе. Овако проширени народни бројеви доносе расправе о задругарству, привреди, о народном здрављу, о правним поукама и т. д. Ти се бројеви удешавају за најшире кругове, а претплата за њих стаје само **4 круне годишње, а на три месеца 1 круна.**

Иначе је цена „Застави“: 28 круна годишње, 14 круна на по године, 7 круна на четврт године, а 2 круне и 40 потура на један месец.

Најлакше се претплаћује поштанском упутницом.

По решењу управе лист се ником не сме давати на вересију.

У Новом Саду, 12. јуна 1903.

Уредништво и администрација „ЗАСТАВЕ“.

Књижевни прикази.

Богословски гласник часопис за православну науку и цркве и живот. Год. II Уредник протосинђел Иларион Зеремски. Књига III. Свеска 5. и 6. Излази у Ср. Карловци.

Живот лист за друштвени живот и науку. Уређује одбор. Излази двапут месечно. 15. јуни 1903. г. Књига 1. св. 1. Цена 0·60 дин. (На по године 7 кр., на 3 месеца 3·50 круна). Излази у Београду.

Летопис Матице Српске. Књига 220. Свеска IV. За годину 1903. Излази у Новоме Саду.

Краљевић Марко. у народним песмама. За народ и школу спремио, Тихомир Остојић I. део. (Књиге за народ из задужбине Петра Коњевића. Свеска 106. и 107.)

Намеравам издати књигу својих песама, те овим отварам претплату. Књизи ће бити наслов:

„Кроз сутон...“,

а садржаваће 5—6 табака мале осмине у врло укусној опреми.

Растуривачи добивају уобичајени %. Рок претплате траје до 25. VII. ов. г. по новом. Књига ће угледати свет средином августа, а цена ће јој бити 1 К 20 фил.

Новац нека се шаље Српској Штампарији у Загребу, а поруке потписаноме.

У Загребу, 12. (25.) VI. 1903.

Душан С. Ћукић, stud. iur.

Загреб, Гундулићева ул. бр. 59.

Умољавају се сви српски листови, да изволе овај оглас прештампати.

Изишла је из штампе

КРВАВА НОЋ У БЕОГРАДУ

(29. мај 1903. године.)

по причању заверника

написао

Б. КОНСТАНТИНОВИЋ.

У овој књижици оцртана је верно не само крвава ноћ, но и сви догађаји, који стоје с њом у свези.

Књига има ова поглавља: I. Погинули и протерани владари Србије. II. Због чега је погинуо краљ Александар. III. Завереници. IV. Крвава ноћ у Београду. V. Догађаји после крваве ноћи. VI. Избор краља Петра I. (Карађорђевића).

У књизи су ове слике: Две слике краља I. Петра Карађорђевића, из времена босанско херцеговачког устанка, кад се борио као четовођа усташа, друга из старијег доба; за тим слике погинулих краља Александра и краљице Драге; бившег председника министарства Цинцар-Марковића и бившег министра војног Милована Павловића, као и план београдског двора, где се догодише крвави догађаји.

Књига је штампана на финој, глаткој артији, износи три штампана табака (48 страна осмине), а цена јој је 40 потура (20 новч.). Препродавцима 30 процената рабата. Ко купи преко 100 књижица и пошље готов новац у напред, добија 40 процената попуста. Поштарину плаћају наручиоци. Поруџбине прима потписани.

Нови Сад.

Коста Лера.

За поклоне деци

препоручујемо црквеним општинама и школским властима, као најбољи дар српској деци

„НЕВЕН“

за 1901/02. годину укоричен

ЦЕНА 5 КРУНА

„МЕЂНЕВЕНЧЕ“.

Трећа читанчица од чика Јове.

Цена 40 потура.

Већим поруџбинама дајемо **30%** рабата, а исте треба упутити на

КОСТУ ЛЕРУ

главног повереника друштва „Рад“ у Нови Сад, (Ujvidék).

Натјечај.

Овим се расписује натјечај на једно упражњено мјесто учитеља на овдашњој српској основној школи.

Плата учитељу 1200 круна у готову, осим тога стан и огрјев у нарави.

После сваке пете године уредна службовања 200 круна редовне повишице.

Изабрани добија 40 круна у име путног трошка.

Дужности су: Настава у једном разреду, кога му школски одбор одреди, те појање за једном пјевницом.

Детаљније у школским прописима.

Ко жели ово мјесто заузети нека пошаље своје сведоџбе на потписани одбор.

Избор је је 27. јула по ст. кал.

За српско-прав. школски одрбор.

Д. Тузла, 24. јуна 1903.

Предсједник:

473 2—3 **Васо Р. Црногорчевић.**

I. СРПСКА ЦИПЕЛАРСКА ЗАДРУГА

У НОВОМ САДУ

препоручује своје богато стовариште готових ципела за господу, госпође и децу по врло умереној а утврђеној цени.

Такође препорујемо наше стовариште сваковрсних кожа и осталог материјала, који у тој струци спада по умереној цени.

Дућан се налази **ћурчијској улици број 11.** преко од Саборне цркве и српске задруге новосадске.

Радионица је у кући, бившој Недељковићевој бр. 3. на главној пијаци.

833 12— Управа.

Ad бр. П. Г. 45/37 ex 1903.

СТЕЧАЈ.

На православној српској великој гимназији у Карловцима упражњено је место оспособљеног професора из класичне филологије (латинског и грчког језика) за целу гимназију.

Са тим професорским местом скопчана су следећа берива, која патронат даје: основна плата од годишњих 1800 круна, станарина од 400 круна и петогодишња повишица од 400 круна. Уз та берива уживаће изабрани професор и додатак, који је високославни српски народни црвени сабор закључком својим од 2. (15.) јула 1902. бр. 4. гласом отписа српског православног народног црквеног саборског одбора од 14. (27.) децембра 1902. године бр. СО 9230/2751 ex 1902. за професоре карловачке гимназије одредио.

Компетенти (испитани професори) нека своје прописано инструјисане молбенице потписаном патронату до укључиво 18. (31.) јула о. г. поднесу.

Из седнице патроната српске православне велике гимназије карловачке, држане у Карловцима 19. јуна (2. јула) 1903. године.

Георгије с. р
патријарх.

470 2—3

Натјечај.

Расписује се натјечај за мјесто друге префекте у српском дјевојачком интернату у Загребу.

Госпођице, које желе компетовања, имају, своје, молбенице потписаној задрузи послати најдуже до 15. Августа о. г. (по новом).

Молбеници треба приложити крсни лист и свједоџбу о свршеној учитељској школи. Молбенице госпођица које нису испитане учитељице, неће се у обзир узети.

У молби треба свака молитељица да назначи, који још језик поред српскога говори. —

Префекта имаде у интернату целу опскрбу, а поред тога плате 40 К мјесечно.

Добротворна Задруга Српкиња
председница:
бароница Катинка Живковић

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај ради сталног попуњења учитељског места на II. и III. разр. мешовите школе у црквеној општини бегечкој, епархији Бачкој, на које и оспособљене учитељице компетовати могу.

Дужности су обележене у Школској Уредби од 1872. год. и у наредбама српских народних автономних школских власти.

Плаћа је пак: У готовом новцу 800 круне; 4. јутра ритске земље, на тако званој „греди“ која је земља изложена поплави, а за приход које општина не прима дужност, да даје општету. На земљу све терете учитељ сноси 10 круна у име писаћег прибора; 2 хвата тврдих дрва и у име огрева дрва колико је потребно.

Слободан стан са потребним стајама и вртом.

Рок стечају је 10. (23.) август 1903. год.

Местни школски одбор у Бегечу 26. јуна (9. јула) 1903. год,

Дафина Михајловић перовођа. **Милош Шовљански** предс. местн. школ одбора.

481 2—3

ВИЛА ЗРАК
у Врњачкој бањи, Србија

на угледном месту са здравим чистим собама са и без спавајућих ствари, ставља се поштованим гостима на уживање по умереној утврђеној цени.

Ближа обавештења даје сопственик **Светозар Вучковић** коме се ваља обраћати у самој вили, Врњачка Бања (Србија).

419 5—8

ЗА МОЈУ
ГАЛАНТЕРИЈСКУ И КРАТКЕ РОБЕ
ТРГОВИНУ

коју 1. августа о. г. у Земуну нову отварам потребујем једног ваљаног и солидног помоћника, који већ 3—4 год. сервира и тој струци вичан. Осим српски мора немачки и мађарски говорити, а првенство има онај, који није још у Земуну сервирао.

Ђока С. Милосављевић
Земун.

460 3—3

Српска Учитељска Новчана Задруга у Новом Саду
(удружење с ограниченом одговорношћу).

Задруга даје **зајмове** под повољним условима.
Прима **улоге** уз највишу камату.
Радни су часови уторником и суботом од 5—6 сати после подне и четвртком од 11—12 пре подне. Редовна је цензура четвртком.
☛ Задруга се налази у кући одма до средишње српске народне школе.

16—24 8 **УПРАВА.**

ЕДИКТ.

Услед одлуке кр. ср. суда у Ст. Бечеју под бројем 1903. Pr. I. 35/3. позива се непозната становања **Светозар Ћурчић** из Фелдварца (Бачке жупаније), да се због исплате упућених му 759 К. 31 п. за 14 дана мени пријави — евентуално у случају његове смрти позивају се најближи сродници његови, да се пријаве у горњем року.

У Старом Бечеју, 11. јула 1903.

Др. Владан пл. Војновић,
адвокат, наименовани куратор.

2—3 482

За моју трговину готових
ЖЕНСКИХ И МУШКИХ ХАЉИНА

тражим једног нежењеног младог човека, Србина, да је добар продавац, а мора говорити осим матерњег свог језика немачки и мађарски тачно. Треба да је феш човек, а ступити може у радњу 1. августа о. г. п. р. Понуде управити на

Jakoba Petry-a,
Велики Бечкерек.

2—3 468

ГВОЖЂАРСКА И ШПЕЦЕРАЈСКА РАДЊА
А. ЈОВАНОВИЋА
У СРЕМСКИМ КАРЛОВЦИМА
ПОТРЕБУЈЕ **МЛАЂЕГ ПОМОЋНИКА,**

доброг детајлисту, који се разуме у обе струке. Мора бити вичан немачком и мађарском језику.

Ступити може одма. 483 2—3

ЕКСПОРТ НАМЕШТАЈА
34—50 243 и
посредовање директног купа за бечки намештај
М. ДИМОВИЋ
Wien, V. Schlossgasse Nro 18.
Ценовници бадава и франко.

У ВЕЛИКОЈ ТРГОВИНИ
С ПАМУКОМ
И СРПСКИМ ПЛАТНОМ
ЈОВАНА Т. ЧАВИЋА
У НОВОМ САДУ,
главна улица број 6. на пијаци
КОД „СРПСКЕ ПРЕЂЕ“

може се добити **памука** предена, **пруга, шотиша** обичног и свиленог, **вула** белог и разно бојадисаног, **прђе** не беле, лужене и беле, **конаца** за ћилимове и рибаре, **српског платна** у највећем избору, сади и уснована. — Памук је из првих енглеских фабрика.

Цене су врло умерене.

Послуга тачна. 834 17—

ПЕРО ДЕСПИЋ

Главно заступништво Краљ Српске Извозне Банке за Аустрију, повереник Српске повртарске задруге у Новоме Саду за Аустрију и Немачку.

БЕЧ, Obere Donaustrasse Nro 93.

Адреса за брзојаве: DESPIĆ, Dianabad — Wien.

Прима у комисион све земљорадничке и др. производе (као: жито, суве шљиве, пекмез, воће, јаја, коже итд.) — Врши набавке за рачун Срба увозника у свима фабричким производима. Даје обавештења сваке врсте. Услуга кулатна. Провизиона стопа умерена.

Адреса за пошиљке: **Pero Despić,** II. Obere Donaustrasse 93. Wien Staatsbahn. 343 18—

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
НИКОЛЕ РАДОСАВЉЕВИЋА
у Митровици (Срем)

потребује једног старијег помоћника, који може одма у радњу ступити, — такођер требам и једног шегрта из добре куће.

484 1—1

ОСНОВАНА 1870. # СРПСКА ЗАДРУГА ОСНОВАНА 1870.
ЗА МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ
У НОВОМЕ САДУ
Ћурчијска улица бр. 6.

прима улоге на штедњу, на штедионичке књижице, у текућем рачуну, као и недељне уплате по 50 потура недељно на сваку честицу, на 1, 2 и 3 године, према жељи улагача, а по највећем каматњаку.

Пристојбу на камате наплаћује завод **сам.**

Издаје зајмове путем личног кредита и интабулација, као и предујмове на папире од вредности под најповољнијим условима.

Завод овај је основан 1870. године, дакле је један од најстаријих српских новчаних завода.

Са годином 1902-ом навршио је завод овај своју XXXII. пословну годину и његов завршни рачун (биланција) исказује имовину од К 2,119.944·63 пот., према дуговима од К 2,073.102 29 пот., те је тако чиста добит за 1902. г. К 46.842·34 п.

Промет благајне у 1902. години износио је К 12,546.428·—, промет есконтних послова К 9,137.223·- , а целокупна промет износио је К 40,200.722 - .

177 18—

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду